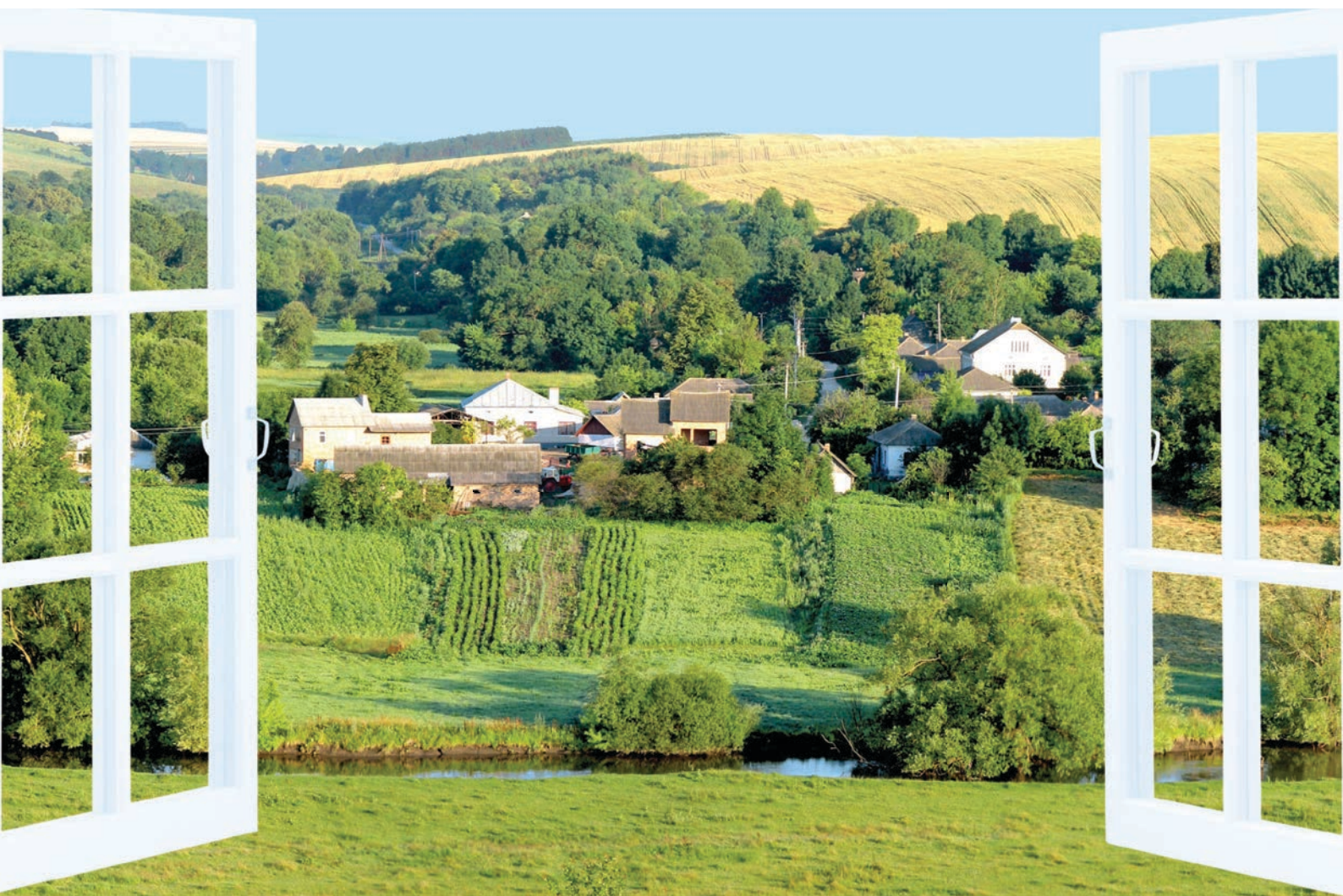

Впровадження Доброго управління

Рекомендації для Уряду, Верховної Ради та усіх зацікавлених сторін щодо врегулювання земельних відносин та розвитку сільських територій

Розроблено громадськими платформами, що утворено у Білозерському районі Херсонської області та на територіях шести сільських рад Фастівського району Київської області, в рамках виконання проекту програми європейського партнерства Матра «Ініціативи щодо участі зацікавлених сторін на місцевому рівні у реформуванні земельних відносин та розвитку сільських територій», який реалізується за підтримки Міністерства закордонних справ Нідерландів та Посольства Королівства Нідерландів в Україні.

Існування українського села та сільської місцевості в останні десятиріччя це:

- поступове знищення інфраструктури;
- збіднення населення та стрімке зменшення його чисельності;
- відсторонення громад від використання потенціалу територій;
- банкрутство невеликих фермерських господарств;
- непрозоре та безконтрольне використання земель державної власності;
- наявність корупційних схем, що дозволяють великому бізнесу за безцінь по-хижацьки використовувати землю та надра.

Існуюча законодавча база та непрозора адміністративна система управління створюють неподоланні бар'єри для розвитку місцевих ініціатив та захисту прав землевласників.

Драматичний стан сільської економіки та низький рівень життя сільських громад терміново потребують зміни ставлення уряду до проблем сільського розвитку, удосконалення політики та законодавства.

Для вирішення цих завдань важливим є дотримання європейських демократичних принципів Доброго управління, що передбачають залучення громадськості до процесу реформ, прозорість, звітність, ефективність та взаємозв'язок на усіх етапах розробки галузевої політики та законодавства.

Проект програми європейського партнерства «Матра»

«Ініціативи щодо участі зацікавлених сторін на місцевому рівні у реформуванні земельних відносин та розвитку сільських територій» запроваджує принципи Доброго управління у сфері земельних відносин та розвитку сільських територій на прикладі двох пілотних територій.

Виконання проекту здійснює міжнародна громадська організація «Прімавера» за підтримки Міністерства закордонних справ та Посольства Королівства Нідерландів в Україні.

Для реалізації завдань проекту на пілотних територіях утворено Громадські платформи, до складу яких увійшли представники місцевого самоврядування, великих та середніх сільськогосподарських підприємств, фермерських господарств, громадських організацій, державних районних адміністрацій та Херсонської обласної державної адміністрації.

До участі у семінарах проекту було також запрошено представників наукових та освітніх установ, посольства Королівства Нідерландів в Україні, народних депутатів України, експертів з Нідерландів, фахівців міністерств та відомств.

Під час проведення робочих семінарів громадські платформи проявили активність у визначенні найгостріших проблем розвитку своїх територій, велику зацікавленість та професіоналізм під час розробки конкретних рекомендацій щодо їхнього вирішення, з ентузіазмом поставилися до можливості впливу місцевих ініціатив на прийняття рішень на національному рівні, висловили сподівання щодо подолання корупції та неефективного управління завдяки широкому запровадженню в економічному та соціальному житті України принципів Доброго управління.

Рекомендації від громадських платформ у повному обсязі було надіслано усім урядовим організаціям, що задіяні та відповідають за прийняття рішень у сфері врегулювання земельних відносин та розвитку сільських територій, а також до комітетів Верховної ради та розповсюджені через засоби масової інформації.

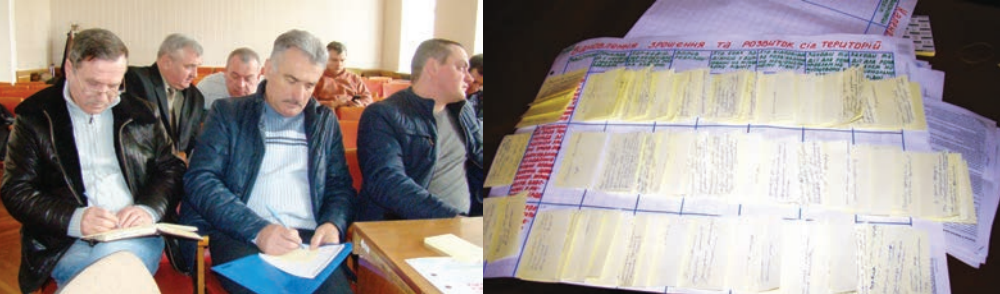
Далі від кожної громадської платформи представлено по 10 блоків найбільш важливих та пріоритетних рекомендацій, що адресовано для розгляду та врахування урядовим організаціям на державному рівні: Міністерству аграрної політики та продовольства України, Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Державному агентству земельних ресурсів України, Державному агентству водних ресурсів України.

Рекомендації громадської платформи Білозерського району Херсонської області

Вирішення земельних проблем

- 1.** Забезпечити спрощення процедури оформлення актів на право власності на землю («одне вікно», чітко сформульовані вимоги, які є однаковими для всіх). Надати органам місцевого самоврядування повноваження щодо розпорядження землею державної власності за межами сільських населених пунктів з можливістю тимчасової передачі земельних ділянок в оренду до проведення земельних аукціонів.
- 2.** Якщо спадкоємця земельної ділянки не виявлено протягом трьох років, чи власник не скористався своїм правом оформлення та реєстрації права власності на земельну ділянку, передбачити на законодавчому рівні можливість передачі земельних ділянок у розпорядження сільським та селищним радам для здачі їх в оренду. Сільськими радами забезпечити контроль оренди господарських дворів, передбачити можливість проведення їхньої інвентаризації, списання тощо.
- 3.** Збільшити мінімальний термін оренди землі, як приватної, так і державної власності до 10-15 років за умови інвестицій орендарів у збереження та відновлення родючості ґрунтів (внесення добрив, хімічна меліорація, дотримання сівозміни). У разі здійснення інвестицій господарств у відновлення зрошення, встановити мінімальний термін оренди до 20-25 років з врегулюванням виключення ризиків для власників щодо отримання орендної плати та забезпечення збільшення її рівня після відновлення зрошення, для інвесторів шляхом компенсацій у разі розірвання договорів оренди.
- 4.** У випадках оренди земель, на яких зрошувальні системи повністю вийшли з ладу та виключені

Повний текст рекомендацій та інша інформація щодо проекту представлені на веб-порталі **[www. goodgovernance.org.ua](http://www.goodgovernance.org.ua)** та можуть бути враховані зацікавленими сторонами на національному рівні для удосконалення земельного законодавства, під час розробки стратегії розвитку сільського господарства та сільських територій в Україні на 2015-2020 роки, стратегії відновлення та використання зрошення.

з загальних планів відновлення зрошення, переглянути нормативно-грошову оцінку земель за результатами останнього туру агрохімічних обстежень та оцінювати ці землі як богарні.

Розвиток сільських територій на основі відновлення зрошуваного землеробства та розвитку інших видів діяльності

5. Розробити законодавство щодо простої та інтегрованої консолідації земель (яка враховує не тільки консолідацію земельних, але й також консолідацію водних та лісових ресурсів) для забезпечення ефективного сільськогосподарського виробництва, відновлення зрошення та здійснення інших видів діяльності на територіях (розвиток біоенергетики, рекреації тощо) з застосуванням переважно інструментів добровільної консолідації та у окремих випадках передбачити можливість примусової консолідації із застосуванням стимулів та адміністративних впливів для її проведення.

6. Стимулювати створення асоціацій водоземлекористувачів для відновлення та розвитку використання зрошуваних земель шляхом: надання цим організаціям податкових канікул; забезпечення пільгового державного кредитування для придбання обладнання та дощувальної техніки, будівництва трубопроводів та насосних станцій, розробки проектів відновлення та реконструкції зрошувальних систем. Вирішити питання щодо передачі внутрішньогосподарських зрошувальних мереж на баланс держави, а у подальшому в довготривалу оренду асоціаціям водоземлекористувачів або господарствам.

7. Розробити Державну стратегію щодо відновлення та сталого використання зрошення в Україні та спеціальний Закон України «Про меліорацію земель», у якому буде регламентовано питання власності та використання внутрішньогосподарських меліоративних систем, створення асоціацій водоземлекористувачів, проведення консолідації земель, організації державно-приватного партнерства, залучення інвестицій, кредитування, інвестування тощо.

8. Започаткувати на рівні Херсонської області за підтримки Державного агентства земельних ресурсів та Державного агентства водних ресурсів організацію комплексних пілотних проектів, що поєднують завдання консолідації земель та відновлення зрошення на територіях. Реалізувати ці проекти на територіях Білозерського району у зоні дії Інгулецької зрошувальної системи та у зоні дії Сірогозського каналу у Ніжньосірогозському та Горностаївському районах. Відпрацювати механізми залучення інвестицій для реалізації проектів відновлення зрошення та розвитку іншої діяльності на сільських територіях за принципом співфінансування на основі державно-приватного партнерства та з залученням коштів від організацій-донорів.

9. Створити умови для розвитку підприємницької діяльності: розширити повноваження

Для реалізації рекомендацій громадські платформи пропонують внести зміни до наступних законодавчих документів та державних рішень: Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», Водного та Земельного кодексів, Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності», постанови Кабінету Міністрів, Податкового кодексу, Закону України «Про оренду землі», «Про землеустрій» тощо, нормативних актів, Кодексу України про адміністративні правопорушення, Бюджетного Кодексу.

сільських рад щодо оренди водних об'єктів для створення зон відпочинку за межами населених пунктів; розробити державну програму з розвитку біоенергетики, у тому числі, для переробки залишків від багаторічних насаджень та винограду; запровадити економічні механізми для відновлення тваринництва.

10. Спростити процедури сертифікації виробництва молока, м'яса та ін. продукції; створити умови для доступу продукції малих фермерських господарств на ринки без посередників; переглянути площі водоохоронних зон вздовж лиманів та дозволити деякі види економічної діяльності у їхніх межах, якщо їх будуть вести з дотриманням необхідних екологічних вимог (виноградники, теплиці, біоенергетичне виробництво); сприяти розвитку зеленого туризму та всіх видів переробки сільськогосподарської продукції.

Рекомендації громадської платформи, що утворена на території Томашівської, Пришивальницької, Соснівської, Дідівщинської, Великогуляківської та Дорогинської сільських рад Фастівського району Київської області

Вирішення земельних проблем

1. Відкрити дані Державного земельного кадастру щодо орендарів та власників земель, що отримали землю в оренду на рівні районних та обласних управлінь Державного агентства земельних ресурсів. Забезпечити надання сільським радам оперативної інформації про сплату земельного податку від фіскальних органів. Прописати у Земельному кодексі підстави для вилучення земельних ділянок за несплату податків та невикористання земель.

2. Запровадити механізми відповідальності орендаря перед орендодавцем у разі погіршення стану родючості ґрунтів. Встановити фіксовані короткі терміни оформлення проектів землеустрою щодо оренди та використання земельних ділянок по земельним та майновим питанням

Наповнення місцевих бюджетів та розвиток прав сільських громад

3. Передати сільським радам права: розпорядження землею державної власності за межами населених пунктів; контролю за використанням ставків та дотриманням водоохоронних зон; погодження надання земельних ділянок в оренду; отримання у власність будівель та земель за умови їхнього невикористання та несплати податків; надати можливість здачі тимчасово незареєстрованих земель в оренду і отримання до місцевих бюджетів орендної плати.

Контакти: МГО «Прімавера»

директор МГО, **керівник проекту** Жовтоног Ольга Ігорівна,

моб.: 050 357 00 65, **e-mail:** Ukr_REP@bigmir.net, olgazhovtonog@aim.com

- 4.** Право на проведення нормативно-грошової оцінки землі та її затвердження надати органам місцевого самоврядування, на території яких вона знаходиться.
- 5.** Змінити систему оподаткування: забезпечити сплату податку за використання надр державного значення до бюджетів сільських рад; забезпечити сплату податків від приватних підприємців за місцем ведення бізнесу.
- 6.** Створити систему державного та громадського контролю за використанням сільськогосподарських земель (дотримання сівозміни та інших технологічних вимог) та створити можливості для притягнення до відповідальності підприємців, що порушують ці вимоги. Налагодити моніторинг екологічного стану земель, що використовують для ведення інших видів підприємницької діяльності. Використати для цього досвід Європейських програм збереження та розвитку цінних природних територій (N2000) та Європейської Водної Рамкової Директиви (EWFD).

Диверсифікація підприємницької діяльності для розвитку сільських територій: розвиток рекреації та зеленого туризму, виробництво альтернативних видів палива тощо

- 7.** Розробити Державну стратегію та створити Державний Фонд розвитку сільських територій.
- 8.** Забезпечити підтримку місцевих ініціатив щодо розробки власних стратегій розвитку сільських територій, що сприятимуть підвищенню рівня життя сільських громад та розвиватимуть соціальну інфраструктуру села, у тому числі, відновленню та розвитку дорожньої мережі. Спростити процедуру надання дозволів на оформлення земельних ділянок для вирощування біоенергетичних культур, створення зон відпочинку та ведення інших видів підприємницької діяльності. Внести зміни до законодавства щодо надання пільгових кредитів для розвитку малого та середнього бізнесу.
- 9.** Розробити спеціальну державну програму для встановлення меж населених пунктів та розробки генеральних планів (інтегроване територіальне планування водоземлекористування, розвиток природних територій) природокористування на сільських територіях.
- 10.** Розвивати систему консультування щодо територіального планування та забезпечити організацію державно-приватного партнерства для впровадження комплексних проектів на територіях із залученням для їхньої реалізації зовнішніх інвестицій. Підтримати на рівні Міністерства аграрної політики пілотний проект на територіях шести селищних рад Фастівщини щодо розвитку біоенергетики для відпрацювання усього ланцюга виробництва біопалива, починаючи з отримання біомаси, її переробки та продажу різних видів біопалива споживачам.